

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Εργαλεία για τη διευκόλυνση των μετακινήσεων
εντός της ΕΕ στη διάρκεια της πανδημίας COVID-
19

Πρωτοβουλίες από τις οποίες άλλες είχαν επιτυχία και άλλες
περιορισμένη χρήση

Περιεχόμενα

I. ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ.....	2
II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΕΣ	3
1. Η ανάπτυξη της πύλης για την ιχνηλάτηση επαφών.....	3
2. Χρήση των εργαλείων της φόρμας εντοπισμού επιβατών της ΕΕ και της πύλης για την ιχνηλάτηση επαφών.....	4
3. Ανάπτυξη μηχανισμού ανάκλησης του Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ	5
4. Δικλίδες ασφάλειας και πλαστά πιστοποιητικά.....	5
5. Το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ ως διεθνές πρότυπο και μέσο διευκόλυνσης των μετακινήσεων	6
III. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΕΣ.....	7
1. Σύσταση 1 – Κατάργηση των λόγων στους οποίους οφείλεται η ανεπαρκής αξιοποίηση της ευρωπαϊκής ψηφιακής φόρμας εντοπισμού επιβατών.....	7
2. Σύσταση 2 – Εξορθολογισμός της επικοινωνίας σχετικά με περιστατικά που συνδέονται με το Ψηφιακό Πιστοποιητικό της ΕΕ	7
3. Σύσταση 3 – Ανάπτυξη σχετικών εργαλείων σε επίπεδο ΕΕ για το ενδεχόμενο μελλοντικών κρίσεων	8

Το παρόν έγγραφο παρουσιάζει, σύμφωνα με το άρθρο 259 του δημοσιονομικού κανονισμού, τις απαντήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις παρατηρήσεις που διατυπώνονται σε ειδική έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου και θα δημοσιευθεί ταυτόχρονα με την εν λόγω ειδική έκθεση.

I. ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ

Για τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας στην ΕΕ και την προστασία της δημόσιας υγείας κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, ανέπτυξε μια σειρά ψηφιακών εργαλείων. Τα εργαλεία αυτά περιλάμβαναν το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ¹, μια πύλη που συνδέει εθνικές εφαρμογές ιχνηλάτησης επαφών σε ολόκληρη την ΕΕ, καθώς και προσπάθειες για την προώθηση μιας εναρμονισμένης προσέγγισης όσον αφορά τις φόρμες εντοπισμού επιβατών (PLF).

Το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ αποτελεί κοινό πλαίσιο για την έκδοση, την επαλήθευση και την αποδοχή διαλειτουργικών πιστοποιητικών εμβολιασμού κατά της COVID-19, διαγνωστικού ελέγχου της νόσου ή ανάρρωσης από αυτή. Τα Ψηφιακά Πιστοποιητικά COVID της ΕΕ γίνονται δεκτά σε όλα τα κράτη μέλη, γεγονός που διευκολύνει τους πολίτες της ΕΕ να ταξιδεύουν κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Έχουν αναπτυχθεί σε στενή συνεργασία με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών που εκπροσωπούνται στο δίκτυο eHealth και στην επιτροπή υγειονομικής ασφάλειας², ενώ η Επιτροπή έχει δώσει ιδιαίτερη προσοχή ώστε να διασφαλίσει ότι το ψηφιακό πιστοποιητικό COVID της ΕΕ αντικατοπτρίζει θεμελιώδεις αξίες και αρχές της ΕΕ, όπως η απαγόρευση των διακρίσεων, η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η προστασία της ιδιωτικής ζωής, η ασφάλεια και ο ανοικτός χαρακτήρας.

Το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ έχει συμβάλει καθοριστικά στην ανταπόκριση της Ευρώπης στην πανδημία COVID-19. Έως τον Σεπτέμβριο του 2022, είχαν εκδοθεί περισσότερα από 2 δισεκατομμύρια πιστοποιητικά μόνο στην ΕΕ / στον ΕΟΧ. Η επιτυχία του συνέβαλε επίσης στην επιτάχυνση της ψηφιοποίησης της υγειονομικής περίθαλψης σε όλα τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο η τεχνική υποδομή που αποτελεί τη βάση του Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ θα μπορούσε δυνητικά να χρησιμοποιηθεί και για άλλες περιπτώσεις χρήσης στο μέλλον. Το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ έχει προσελκύσει επίσης σημαντικό ενδιαφέρον από χώρες εκτός της ΕΕ. Από τον Οκτώβριο του 2022, στο σύστημα έχουν προσχωρήσει 49 τρίτες χώρες και εδάφη από έντε ηπείρους³, αφού πρώτα τα συστήματά τους κρίθηκαν ισοδύναμα με το πλαίσιο του Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ⁴.

Το πλαίσιο για το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ βασίστηκε στις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν για την ανάπτυξη της πύλης για την ιχνηλάτηση επαφών. Οι εργασίες σχετικά με την εύρεση νέων λύσεων για την ψηφιακή ιχνηλάτηση επαφών είχαν ήδη ξεκινήσει τον Απρίλιο του

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/953 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, σχετικά με πλαίσιο για την έκδοση, την επαλήθευση και την αποδοχή διαλειτουργικών πιστοποιητικών εμβολιασμού κατά της COVID-19, διαγνωστικού της ελέγχου και ανάρρωσης από αυτή (Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ) με σκοπό να διευκολυνθεί η ελεύθερη κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της πανδημίας της COVID-19. Είναι διαθέσιμος στη διεύθυνση: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0953>

² https://health.ec.europa.eu/health-security-and-infectious-diseases/preparedness-and-response/health-security-committee-hsc_en

³ Ο πλήρης κατάλογος διατίθεται στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/eu-digital-covid-certificate_el#recognition-by-the-eu-of-covid-certificates-issued-by-third-non-eu-countries

⁴ Όπως προβλέπεται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/953. Η Ελβετία είναι συνδεδεμένη με το σύστημα δυνάμει απόφασης που εκδόθηκε βάσει του άρθρου 3 παράγραφος 10 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/953. Η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και η Νορβηγία είναι άμεσα συνδεδεμένες ως αποτέλεσμα της ενσωμάτωσης του κανονισμού (ΕΕ) 2021/953 στη συμφωνία για τον ΕΟΧ.

2020 και το αποτέλεσμά τους ήταν η κοινή εργαλειοθήκη της ΕΕ για τα κράτη μέλη σχετικά με εφαρμογές για φορητές συσκευές με σκοπό την υποστήριξη της ιχνηλάτησης επαφών στην καταπολέμηση της νόσου COVID-19⁵. Τον Σεπτέμβριο του 2020, η Επιτροπή έθεσε σε λειτουργία μια πύλη για την ιχνηλάτηση επαφών, με την οποία οι πρώτες χώρες άρχισαν να συνδέουν τις εθνικές τους εφαρμογές ιχνηλάτησης επαφών τον Οκτώβριο του 2020, ώστε οι χρήστες να μπορούν να ταξιδεύουν στο εξωτερικό χρησιμοποιώντας την αντίστοιχη εθνική εφαρμογή ιχνηλάτησης επαφών, και κατ' επέκταση να υποστηρίζεται η διασυνοριακή ιχνηλάτηση επαφών.

Η πύλη ιχνηλάτησης επαφών έφτασε στο αποκορύφωμά της τον Μάρτιο του 2022, όταν αναφορτώθηκαν περίπου 700 000 κλειδιά μέσα σε μία μόνο ημέρα.

Εκτός από την επιτυχημένη εφαρμογή του Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ, η ιχνηλάτηση επαφών μέσω των εντύπων PLF αποτέλεσε κεντρικό στοιχείο στην καταπολέμηση του ιού SARS-CoV-2. Η Επιτροπή προώθησε μια εναρμονισμένη προσέγγιση για τα PLF με δύο τρόπους. Υποστήριξε το έργο της δράσης «EU Healthy Gateways» για την ανάπτυξη κοινού προτύπου και κοινής εφαρμογής για τα PLF —το EU dPLF⁶— με σκοπό τη διευκόλυνση της χρήσης παρόμοιου ψηφιακού PLF σε ολόκληρη την ΕΕ⁷. Παράλληλα, ανέπτυξε μια πλατφόρμα ανταλλαγής PLF για να καταστεί δυνατή η ταχεία και αυτόματη ανταλλαγή δεδομένων επιβατών μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών μελών. Ως εκ τούτου, από την 1η Ιουνίου 2021, τα κράτη μέλη ήταν σε θέση να συνδεθούν με την εν λόγω πλατφόρμα και να ανταλλάσσουν δεδομένα επιβατών από κάθε μέσο μεταφοράς για το οποίο συγκέντρωσαν έντυπα PLF.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΕΣ

1. Η ανάπτυξη της πύλης για την ιχνηλάτηση επαφών

Όσον αφορά την πύλη ιχνηλάτησης επαφών, η Επιτροπή διεξήγαγε λεπτομερείς διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη⁸. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το δίκτυο eHealth να εγκρίνει μια κοινή εργαλειοθήκη της ΕΕ για τα κράτη μέλη σχετικά με εφαρμογές για φορητές συσκευές με σκοπό την υποστήριξη της ιχνηλάτησης επαφών στο πλαίσιο της καταπολέμησης της COVID-19 στην ΕΕ⁹, κατευθυντήριες γραμμές για τη διαλειτουργικότητα¹⁰, προδιαγραφές για τις εφαρμογές ιχνηλάτησης επαφών¹¹ και την πύλη ιχνηλάτησης επαφών¹².

Ωστόσο, οι εθνικές στρατηγικές για την καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19 διέφεραν μεταξύ των κρατών μελών, εκ των οποίων δεν αποφάσισαν όλα να υλοποιήσουν εφαρμογές ιχνηλάτησης επαφών.

⁵ https://health.ec.europa.eu/system/files/2020-04/covid-19_apps_en_0.pdf

⁶ Ευρωπαϊκή ψηφιακή φόρμα εντοπισμού επιβατών.

⁷ Προσβάσιμη στη διεύθυνση: <https://app.euplf.eu/>

⁸ Σημεία 28-29, γράφημα 3, ειδική έκθεση αριθ. XX/2022 του ΕΕΣ.

⁹ https://health.ec.europa.eu/system/files/2020-04/covid-19_apps_en_0.pdf

¹⁰ https://health.ec.europa.eu/system/files/2020-05/contacttracing_mobileapps_guidelines_en_2.pdf

¹¹ https://health.ec.europa.eu/publications/ehealth-network-guidelines-eu-member-states-and-european-commission-interoperability-specifications_en

¹² https://health.ec.europa.eu/publications/technical-specifications-interoperability-contact-tracing-apps-ehealth-network-guidelines-eu-member_en

Τα περισσότερα κράτη μέλη υποστήριξαν την ανάπτυξη εφαρμογών ιχνηλάτησης επαφών που ήταν διαλειτουργικές σε διασυνοριακό επίπεδο, ενώ με την πύλη ιχνηλάτησης επαφών τελικά συνδέθηκαν 19 από τις 22 χώρες. Οι χώρες που επέλεξαν τεχνολογίες που δεν ήταν συμβατές με την πύλη ιχνηλάτησης επαφών βασίστηκαν στην κοινή εργαλειοθήκη της ΕΕ και συμμετείχαν στενά στη συνεργασία της ΕΕ στον συγκεκριμένο τομέα.

2. Χρήση των εργαλείων της φόρμας εντοπισμού επιβατών της ΕΕ και της πύλης για την ιχνηλάτηση επαφών

Η επιτυχία των εφαρμογών ιχνηλάτησης επαφών και, κατά συνέπεια, της πύλης ιχνηλάτησης επαφών, εξαρτήθηκε σε μεγάλο βαθμό από την απήκυσή τους στο ευρύτερο κοινό. Ενώ ο όγκος των μεταφορτώσεων δεν ήταν ομοιόμορφος σε όλα τα κράτη μέλη, οι εφαρμογές ιχνηλάτησης επαφών τηλεφορτώθηκαν εθελοντικά πάνω από 74 εκατομμύρια φορές (από τον Οκτώβριο του 2021), αριθμός που υπερβαίνει, σε τουλάχιστον 14 χώρες, το 15 % του πληθυσμού τους. Λόγω των υψηλών προτύπων για την προστασία των δεδομένων και την ασφάλεια των εφαρμογών ιχνηλάτησης επαφών, η παρακολούθηση της πραγματικής χρήσης από τους χρήστες είναι πολύ περιορισμένη. Ωστόσο, τα προκαταρκτικά πορίσματα ανεξάρτητης μελέτης που εκπονήθηκε σχετικά με τα διδάγματα που αντλήθηκαν, τις βέλτιστες πρακτικές και τον επιδημιολογικό αντίκτυπο της κοινής ευρωπαϊκής προσέγγισης για την ψηφιακή ιχνηλάτηση επαφών δείχνουν ότι ο συνολικός αριθμός των μεταφορτώσεων έως τον Ιούλιο του 2022 στις χώρες της ΕΕ / του ΕΟΧ ανήλθε σε σχεδόν 170 εκατομμύρια. Η απήκυση των εφαρμογών εξαρτήθηκε επίσης σε μεγάλο βαθμό από τις εκστρατείες προώθησης τις οποίες διαχειρίστηκαν τα κράτη μέλη, πέραν άλλων μη φαρμακευτικών μέτρων (π.χ. τήρηση αποστάσεων, χρήση μάσκας, υγιεινή των χεριών κ.λπ.), τα οποία ζητήθηκαν να λάβουν οι πολίτες για να επιβραδύνουν την εξάπλωση της νόσου COVID-19).

Μόλις λήξει η πανδημία, σε περίπτωση που προκύψει ανάγκη επαναχρησιμοποίησης της πύλης για την ιχνηλάτηση επαφών, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ξανά η ίδια νομική πράξη που χρησιμοποιήθηκε για την αρχική εφαρμογή της¹³. Στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων για την Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας¹⁴, η Επιτροπή διεύρυνε τις εξουσίες του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC) ώστε να συμπεριλάβει εργαλεία αυτοματοποιημένης ιχνηλάτησης επαφών¹⁵ που θα δώσουν στο ECDC τη δυνατότητα να αναπτύξει και να θέσει σε εφαρμογή, ανάλογα με τις ανάγκες, νέα εργαλεία για τη διασυνοριακή ψηφιακή ιχνηλάτηση επαφών.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι τα κράτη μέλη δεν είχαν καμία νομική υποχρέωση να συλλέγουν PLF. Η χρήση των εν λόγω εργαλείων παραμένει προαιρετική. Επιπλέον, όλα τα κράτη μέλη που εκδήλωσαν ενδιαφέρον να προσχωρήσουν στην πλατφόρμα ανταλλαγής PLF ήταν σε θέση να το πράξουν.

¹³ Εκτελεστική πράξη του άρθρου 14 (δίκτυο eHealth) της οδηγίας για τη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη (2011/24/ΕΕ).

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-health-union_el

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0726>

3. Ανάπτυξη μηχανισμού ανάκλησης του Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ

Για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας, ενδέχεται να υπάρξει ανάγκη ανάκλησης των Ψηφιακών Πιστοποιητικών COVID της ΕΕ¹⁶ εάν έχουν εκδοθεί εσφαλμένα, ως αποτέλεσμα απάτης ή κατόπιν αναστολής ελαττωματικής παρτίδας εμβολίων κατά της COVID-19. Ο κανονισμός για το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ προβλέπει ήδη ότι το οικείο πλαίσιο εμπιστοσύνης μπορεί να υποστηρίξει την ανταλλαγή καταλόγων ανακληθέντων πιστοποιητικών σε διμερές επίπεδο, ήτοι καταλόγων που περιέχουν τους μοναδικούς αναγνωριστικούς κωδικούς πιστοποιητικού των ανακληθέντων πιστοποιητικών¹⁷. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη ήταν σε θέση να ακυρώσουν γρήγορα τα πλαστά πιστοποιητικά που είχαν εκδοθεί, χρησιμοποιώντας τη λειτουργία επιχειρησιακών κανόνων του συστήματος, δηλαδή ένα σύνολο κανόνων που είναι ενσωματωμένο στο λογισμικό επαλήθευσης.

Ο κανονισμός για το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ ορίζει ρητά τον μοναδικό αναγνωριστικό κωδικό ως μέρος του συνόλου δεδομένων πιστοποιητικού που πρέπει να χρησιμοποιείται για σκοπούς ανάκλησης. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη αποφάσισαν να εξετάσουν τη δυνατότητα περαιτέρω διευκόλυνσης της διασυνοριακής αυτόματης ανταλλαγής καταλόγων ανακληθέντων πιστοποιητικών μέσω της κεντρικής πύλης Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό, εξασφαλίστηκε μια ευέλικτη λύση η οποία παρείχε στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να επιλέξουν την τεχνολογική προσέγγιση που ανταποκρινόταν καλύτερα στις ανάγκες τους.

Οι λεπτομέρειες της εν λόγω διαδικασίας ανάκλησης ορίζονται στην εκτελεστική απόφαση 2022/483 της Επιτροπής, της 21ης Μαρτίου 2022¹⁸. Οι τεχνικές προδιαγραφές του μηχανισμού ανάκλησης περιλαμβάνουν δύο μέρη: το ένα μέρος αφορά την πύλη Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ και είναι δεσμευτικό ως προς την εφαρμογή του. Το άλλο μέρος αφορά τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη διανέμουν τους καταλόγους ανακληθέντων πιστοποιητικών από την εθνική τους υποδομή στις εφαρμογές επαλήθευσης και είναι μη δεσμευτικό. Όσον αφορά το δεύτερο μέρος, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να επιλέξουν ανάμεσα σε διάφορες επιλογές, εκ των οποίων όλες λαμβάνουν υπόψη ζητήματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής.

4. Δικλίδες ασφάλειας και πλαστά πιστοποιητικά

Όσον αφορά την ασφάλεια του συστήματος Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ¹⁹, η Επιτροπή, ως φορέας εκμετάλλευσης της πύλης Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ, είναι υπεύθυνη για τη διασφάλιση υπερσύγχρονων συστημάτων ασφάλειας με σκοπό την προστασία του συστήματος από κινδύνους, τρωτά σημεία και κακόβουλους παράγοντες. Εφαρμόζεται διαδικασία «ένταξης» σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες. Η Επιτροπή ελέγχει αυστηρά τη συμμόρφωση των συμμετεχουσών χωρών με τις απαιτήσεις ασφάλειας για την ένταξη στην πύλη Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ πριν από τη σύνδεση της οικείας χώρας. Διενεργούνται σχετικές δοκιμές για να εξακριβωθεί ότι εφαρμόζονται όλα τα μέτρα ασφάλειας που απαιτούνται για την ασφαλή σύνδεση.

¹⁶ Βλ. σημεία 44 έως 46 της ειδικής έκθεσης αριθ. XX/22 του ΕΕΣ.

¹⁷ Άρθρο 4 παράγραφος 2 του κανονισμού για το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ.

¹⁸ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/483 της Επιτροπής της 21ης Μαρτίου 2022 για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης (ΕΕ) 2021/1073 σχετικά με τον καθορισμό τεχνικών προδιαγραφών και κανόνων για την εφαρμογή του πλαισίου εμπιστοσύνης για το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/953 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32022D0483>

¹⁹ Βλ. σημεία 51 έως 56 της ειδικής έκθεσης αριθ. XX/22 του ΕΕΣ.

Την ευθύνη για τις δικλίδες ασφάλειας στο επίπεδο της έκδοσης του Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ και της σχετικής σύνδεσης με την εθνική υποδομή υποστηρικτικών λειτουργιών (το εθνικό σύστημα που συνδέεται με την κεντρική πύλη Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ) φέρει το κράτος μέλος ή η τρίτη χώρα. Οι συμμετέχουσες χώρες πρέπει να συμμορφώνονται με τη σχετική νομοθεσία για την κυβερνοασφάλεια και την προστασία των δεδομένων —η επιβολή της οποίας εναπόκειται σε ειδικές εθνικές αρχές— κατά τη δημιουργία και τη λειτουργία των αντίστοιχων εθνικών συστημάτων και υπηρεσιών. Η Επιτροπή απαιτεί συστηματικά από όλα τα κράτη μέλη και τις τρίτες χώρες να υποβάλλουν αυτοαξιολόγηση με την οποία παρέχουν πρόσθετη διαβεβαίωση ότι η χώρα έχει λάβει ιδιαίτερα υπόψη συγκεκριμένους κινδύνους. Η μη τήρηση οποιασδήποτε από αυτές τις απαιτήσεις εμποδίζει την ένταξη στο πλαίσιο του Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ.

Τυχόν δόλιες δραστηριότητες που σχετίζονται με το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ —όπως η έκδοση θεωρητικά έγκυρων πιστοποιητικών από πρόσωπα με νόμιμη πρόσβαση στο σύστημα χωρίς να έχει λάβει χώρα το υποκείμενο ιατρικό συμβάν— είναι αποτέλεσμα εγκληματικής συμπεριφοράς που διώκεται βάσει του εθνικού δικαίου και δεν συνιστούν κυβερνοεπίθεση. Είναι αναγκαίο να γίνει διάκριση μεταξύ των δικλίδων ασφάλειας σε επίπεδο εθνικής υποδομής υποστηρικτικών λειτουργιών (backend) και της κακόβουλης πρόθεσης όσων χειρίζονται τα συστήματα έκδοσης πιστοποιητικών σε εθνικό επίπεδο. Τα εθνικά συστήματα υποστηρικτικών λειτουργιών δεν τέθηκαν σε κίνδυνο, ούτε υπήρξε πρόσβαση στα εθνικά συστήματα υποστηρικτικών λειτουργιών από μη εξουσιοδοτημένα άτομα.

Από την άποψη της κυβερνοασφάλειας, το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ είναι ασφαλές. Οι αρχές των συμμετεχουσών χωρών διαχειρίζονται τον κίνδυνο νόμιμης πρόσβασης εξουσιοδοτημένου προσωπικού στα συστήματα έκδοσης για την έκδοση θεωρητικά έγκυρων αλλά πλαστών πιστοποιητικών, σύμφωνα με την οικεία εθνική νομοθεσία και τις διαδικασίες ελέγχου της πρόσβασης.

5. Το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ ως διεθνές πρότυπο και μέσο διευκόλυνσης των μετακινήσεων

Τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν εκτενώς το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ²⁰, το οποίο αποδείχθηκε αποτελεσματικό στη διευκόλυνση των μετακινήσεων²¹. Το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ εγκρίθηκε επίσης εγκαίρως²². Το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ έχει συμβάλει καθοριστικά στην ανταπόκριση της Ευρώπης στην πανδημία COVID-19 και γρήγορα εξελίχθηκε σε πρότυπο στην Ευρώπη και πέραν αυτής. Είχε θετικό αντίκτυπο στην ελεύθερη κυκλοφορία σε μια περίοδο κατά την οποία τα κράτη μέλη περιόριζαν την άσκηση αυτού του δικαιώματος για λόγους δημόσιας υγείας.

Ο θετικός αντίκτυπος του Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ εκτείνεται πέραν της ΕΕ, καθώς εξελίχθηκε σε παγκόσμιο πρότυπο, που έχει ως στέρεα βάση τις ενωσιακές αξίες του ανοικτού χαρακτήρα, της ασφάλειας και της προστασίας των δεδομένων. Αυτό αποδεικνύεται από το έντονο ενδιαφέρον τρίτων χωρών να συνδεθούν με το σύστημα Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ, το μόνο λειτουργικό σύστημα πιστοποιητικών COVID-19 που λειτουργεί σε διεθνές επίπεδο και σε μεγάλη κλίμακα. Η επιτυχία αυτή συντέλεσε στην επανέναρξη των ασφαλών διεθνών ταξιδιών και στην παγκόσμια ανάκαμψη.

Η Επιτροπή παραμένει απολύτως προσηλωμένη στον στόχο για επαναφορά της ελεύθερης κυκλοφορίας χωρίς περιορισμούς το συντομότερο δυνατόν. Από τον Οκτώβριο του 2022, όλα τα κράτη μέλη είχαν άρει τους περιορισμούς για ταξίδια εντός της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης κατοχής Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ. Παρότι το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ έχει αποδείξει την ικανότητα των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των κρατών μελών να επιτυγχάνουν απτά αποτελέσματα

²⁰ Βλ. σημεία 69-70 και γράφημα 4 της ειδικής έκθεσης XX/22 του ΕΕΣ.

²¹ Βλ. σημεία 72 και 74 και γράφημα 5 της ειδικής έκθεσης XX/22 του ΕΕΣ.

²² Βλ. σημεία 28 και 35 της ειδικής έκθεσης XX/22 του ΕΕΣ.

προς όφελος των πολιτών της ΕΕ, η λήξη του θα αποτελέσει ένδειξη ότι η πανδημία, και οι σχετικοί με αυτή περιορισμοί, έχουν ξεπεραστεί.

III. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΕΣ

1. Σύσταση 1 – Κατάργηση των λόγων στους οποίους οφείλεται η ανεπαρκής αξιοποίηση της ευρωπαϊκής ψηφιακής φόρμας εντοπισμού επιβατών

(ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: Δεκέμβριος 2023)

Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση και θα διαβουλευθεί με τα κράτη μέλη μέσω της επιτροπής υγειονομικής ασφάλειας και θα συνεργαστεί με το ECDC για την εφαρμογή της.

2. Σύσταση 2 – Εξορθολογισμός της επικοινωνίας σχετικά με περιστατικά που συνδέονται με το Ψηφιακό Πιστοποιητικό της ΕΕ

(ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: Ιούνιος 2023)

Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση.

Τον Νοέμβριο του 2021 συστάθηκε επιτροπή ασφάλειας υπό την αιγίδα του δικτύου eHealth. Σκοπός της είναι η ανάλυση τυχόν συμβάντων μετά την κατάλληλη αντιμετώπιση ενός ζητήματος, ώστε να συζητηθούν και να διαδοθούν τα διδάγματα που αντλήθηκαν, και να προταθούν βελτιώσεις στον τομέα της ασφάλειας. Η εν λόγω επιτροπή δεν είναι μια πρώτη γραμμή άμυνας, αλλά ένας μηχανισμός ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών που αφορά αποκλειστικά το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ. Για λόγους ασφάλειας, η επιτροπή ασφάλειας δεν μπορεί να παρέμβει και να διαδώσει πληροφορίες πριν από τον κατάλληλο χειρισμό του περιστατικού και τον επαρκή περιορισμό του σε εθνικό επίπεδο.

Η Επιτροπή θα αναλύσει ποια περαιτέρω μέτρα μπορούν να ληφθούν για την ενίσχυση της συμμετοχής στην επιτροπή ασφάλειας, καθώς και για την ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η επιτροπή ασφάλειας αποτελεί αναπόσπαστο και ουσιαστικό μέρος της συνολικής αρχιτεκτονικής σχεδιασμού του Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID της ΕΕ και, ως εκ τούτου, θα ενσωματώσει αυτό το στοιχείο σε κάθε σχέδιο επανενεργοποίησης που θα αποτελέσει μέρος της πράξης που περιγράφεται στην απάντηση στη σύσταση 3 σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των εργαλείων που καλύπτονται από την παρούσα έκθεση.

Εν προκειμένω, στο πλαίσιο των δράσεων της δυνάμει της σύστασης 3, η Επιτροπή θα αναλύσει επίσης τον τρόπο με τον οποίο η επιτροπή ασφάλειας και οι μηχανισμοί επικοινωνίας της ενδέχεται να χρειαστεί να προσαρμοστούν και να επεκταθούν ώστε να εξυπηρετούν κατάλληλα και με εναρμονισμένο τρόπο τυχόν πρόσθετες ανάγκες σε συμβάντα ασφάλειας που συνδέονται με μελλοντικές πανδημικές κρίσεις, πέραν της κρίσης της νόσου COVID-19.

3. Σύσταση 3 – Ανάπτυξη σχετικών εργαλείων σε επίπεδο ΕΕ για το ενδεχόμενο μελλοντικών κρίσεων

- α) να εντοπίσει ποια από τα εργαλεία της ΕΕ που δημιουργήθηκαν στη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 ήταν τα πλέον χρήσιμα για τους πολίτες και τα κράτη μέλη, καθώς και να αναπτύξει διαδικασίες για την ταχεία επανενεργοποίησή τους σε περίπτωση μελλοντικών κρίσεων (ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: Σεπτέμβριος 2023)**

Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 3 στοιχείο α), αλλά σημειώνει ότι η ανάλυση αυτή θα εξαρτηθεί αναγκαστικά από το σχετικό εργαλείο και την εκάστοτε κρίση.

Στην ανακοίνωσή της σχετικά με σχέδιο έκτακτης ανάγκης για τις μεταφορές²³, η Επιτροπή επισήμανε ότι, σε περίπτωση κρίσης παρόμοιας με τη νόσο COVID-19, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν την πείρα τους στην ανάπτυξη κοινού υποδείγματος για τις ψηφιακές φόρμες εντοπισμού επιβατών της ΕΕ και μιας πλατφόρμας για την ανταλλαγή δεδομένων επιβατών με σκοπό τη διασυνοριακή ιχνηλάτηση επαφών. Τα εργαλεία που αναπτύσσονται σε επίπεδο ΕΕ για τον συγκεκριμένο σκοπό θα πρέπει να επανενεργοποιηθούν γρήγορα και εύκολα, εάν χρειαστεί.

Επιπλέον, η Επιτροπή ενέκρινε, στις 19 Σεπτεμβρίου 2022, πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση μέσου αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών στην ενιαία αγορά²⁴. Το μέσο αυτό αποσκοπεί στην εφαρμογή ενός ευέλικτου και διαφανούς μηχανισμού για την ταχεία αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών και κρίσεων που απειλούν τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ο συντονισμός, η αλληλεγγύη και η συνοχή της ανταπόκρισης της ΕΕ σε καταστάσεις κρίσης και να προστατευθεί η λειτουργία της ενιαίας αγοράς, με τη διασφάλιση, ιδίως, της απρόσκοπτης ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών. Ο κανονισμός θα δώσει επίσης το δικαίωμα στην Επιτροπή και τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν διαλειτουργικά ψηφιακά εργαλεία ή υποδομές ΤΠ που θα υποστηρίζουν αυτούς τους στόχους.

Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι ορισμένα από τα εργαλεία της ΕΕ που αναλύθηκαν, ιδίως το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ, σχεδιάστηκαν ειδικά για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19.

Η εφαρμογή τους περιορίστηκε εν μέρει ρητά από τους συννομοθέτες για την εκτιμώμενη διάρκεια της πανδημίας, ως μέσο διευκόλυνσης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών της ΕΕ και των μελών των οικογενειών τους κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσιμης περιόδου. Το γεγονός αυτό θα έχει οπωσδήποτε αντίκτυπο στο αν είναι σκόπιμο να προετοιμαστούν διαδικασίες που θα επιτρέπουν την επανενεργοποίησή τους.

²³ COM(2022) 211 final.

²⁴ COM(2022) 459 final.

β) μέσω συνεργειών ή απλουστεύσεων, να διευκολύνει την πρόσβαση των πολιτών της ΕΕ στα εργαλεία της ΕΕ που χρησιμοποιούνται για τη διευκόλυνση της διασυνοριακής ιχνηλάτησης επαφών κατά τη διάρκεια κρίσεων (ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: Σεπτέμβριος 2024)

Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 3 στοιχείο β). Οι εργασίες θα πραγματοποιηθούν μετά τη διαβούλευση που αναφέρεται στη σύσταση 1, θα απαιτήσουν την ύπαρξη κατάλληλης νομικής βάσης και θα εξαρτηθούν από την επιδημιολογική κατάσταση.

γ) να αναλύσει, από κοινού με τα κράτη μέλη, την ανάγκη πρόσθετων εργαλείων για την αντιμετώπιση τυχόν μελλοντικών κρίσεων (ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: Σεπτέμβριος 2023)

Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 3 στοιχείο γ). Στο πλαίσιο αυτό, η πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση μέσου αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών στην ενιαία αγορά είναι επίσης σημαντική.